

Рецензія на дисертаційне дослідження
Поліщук Анастасії Василівни
на тему «**Формування іншомовної професійної компетентності
майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти**»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки,
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність дослідження та її зв'язок з науково-дослідними темами.

Агроінженерія є галуззю, що поєднує технології, механізми, обладнання й засоби механізації як сільськогосподарського виробництва, так і переробки й зберігання продукції тваринництва й рослинництва. В контексті сучасних вимог, фахівець з агроінженерії має володіти сучасними технологіями у рослинництві й тваринництві, переробки й зберігання сільськогосподарської продукції; знати особливості ремонту сільськогосподарської техніки та умови її ефективного використання в аграрному виробництві з найменшим шкідливим впливом для оточуючого середовища; бути обізнаним із вітчизняним та зарубіжним досвідом щодо механізації технологічних процесів у аграрному виробництві на засадах ринкової економіки; вміти проєктувати виробничі системи й процеси, забезпечувати організацію їх діяльності та ін. Успішну реалізацію цих трудових функцій забезпечує сформована іншомовна професійна компетентність майбутніх фахівців агроінженерії. Крім того формування іншомовної професійної компетентності є важливим завданням реалізації стандарту вищої освіти за спеціальністю 208 «Агроінженерія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затверджено наказом МОН України № 1340 від 05 грудня 2018 року. Відповідно до затвердженого стандарту під час підготовки майбутніх фахівців агроінженерії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти однією з загальних компетентностей, які мають бути сформовані у випускника є ЗК 5 Здатність спілкуватися іноземною мовою. У цьому контексті дослідження Поліщук Анастасії Василівни є актуальним, а його результати прогностичними. Зазначимо, що актуальність дослідження Поліщук Анастасії Василівни посилюється виділеними суперечностями й важливістю їх розв'язання. Тому актуальність теми не викликає сумнівів.

Дослідження виконано у Подільському державному аграрно-технічному університеті відповідно до науково-дослідницької теми «Розробка та запровадження перспективних методів виробничого навчання фахівців аграрно-інженерного профілю» (РК № 0115U000896) та Хмельницькому національному університеті відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт з теми «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (РК № 0119U103663). Тема роботи затверджена вченою радою Подільського державного аграрно-технічного університету (протокол № 8 від 07.03.2019 р.) та уточнена вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 15 від 31.03.2022 р.).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання поняттєвого апарату дослідження: об'єкта, предмета, мети дослідження, послідовним розв'язанням поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази, широкою апробацією дослідження: наукові положення, результати дослідження апробовані науково-практичних конференціях різного рівня.

Значення для науки і практики отриманих результатів. Дисертаційна робота містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: уперше виокремлено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії (формування мотивації у майбутніх фахівців агроінженерії до вивчення іноземної мови; профільно орієнтоване структурування змісту іншомовної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії; активізація професійно орієнтованої іншомовної комунікації за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання); розроблено модель формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО; уточнено зміст понять «іншомовна професійна компетентність фахівця агроінженерії», «іншомовна підготовка майбутніх фахівців агроінженерії»; удосконалено критерії (мотиваційно-ціннісний, гностично-пізнавальний, комунікативно-професійний) сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії; зміст, форми, методи й технології навчання іноземної мови майбутніх фахівців агроінженерії; подальшого розвитку набули компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розроблені й упроваджені в освітній процес підготовки майбутніх фахівців агроінженерії навчально-методичного забезпечення: робочої програми дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»; методичних рекомендацій для проведення занять з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та заочної форм навчання (англійська мова); конспектів бінарних занять; тестових завдань; завдань для активізації професійно орієнтованої іншомовної комунікації за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання. Результати наукового пошуку стануть у нагоді магістрантам, аспірантам, докторантам під час підготовки й реалізації досліджень, а також для вдосконалення процесу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців інших спеціальностей.

Результати дослідження впроваджено в освітньо-виховний процес освітніх закладів України: Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (довідка № 75-01-645 від 17.12.2021 р.); Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (довідка № 56/2-2265 від 21.12.2021 р.); Львівського національного аграрного університету (довідка

№ 01-28-02-97 від 08.02.2022 р.); Національного університету біоресурсів і природокористування України (довідка № 28 від 18.04.2022 р.).

Оцінка змісту та завершеності дисертації. У вступі правильно, чітко й конкретно виписано методологічний апарат дослідження, при цьому мета й завдання погоджені зі структурою та висновками роботи, а здійснений огляд проблеми дозволив представити здобуті результати.

У першому розділі, на основі аналізу наукових джерел уточнено сутність основних понять: «іншомовна професійна компетентність фахівця агроінженерії», «іншомовна підготовка майбутніх фахівців агроінженерії». Обґрунтовано, що іншомовна підготовка майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО потребує таких змін: структурування змісту на засадах міждисциплінарної інтеграції знань; поетапне навчання іноземної мови професійного спрямування; використання інноваційних форм, методів і прийомів навчання іноземної мови; співпраця викладачів усіх навчальних дисциплін підготовки бакалаврів, магістрів, докторів філософії над укладанням ОП та навчальних планів підготовки майбутніх фахівців.

У другому розділі обґрунтовано й схарактеризовано методологічні підходи, що покладено в основу формування іншомовної професійної компетентності: компетентнісний, системний, комунікативний, діяльнісний, професійно орієнтований, аксіологічний, особистісний, білінгвальний, міждисциплінарний. Виокремлено чинники, що впливають на ефективність обґрунтування педагогічних умов формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії: здатність здобувача вищої освіти до опанування іноземними мовами; готовність викладача ЗВО до реалізації іншомовної підготовки за професійним спрямуванням; вимоги до майбутнього фахівця (компетентності й програмні результати, що мають бути сформовані впродовж навчання у ЗВО; трудові функції майбутньої професійної діяльності, вимоги галузі та роботодавців); форми, технології, методи підготовки й навчально-методичне забезпечення.

Обґрунтовано й схарактеризовано педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії: формування мотивації у майбутніх фахівців агроінженерії до вивчення іноземної мови; профільно орієнтоване структурування змісту іншомовної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії; активізація професійно орієнтованої іншомовної комунікації за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання. Схарактеризовано процес формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО як цілісну систему, що містить відповідні взаємозалежні структурні компоненти, ефективність реалізації яких визначається конкретними педагогічними умовами. Розроблено модель формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО, яка містить цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний, діагностико-результативний блоки.

У третьому розділі подано зміст і методику впровадження педагогічних умов формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО; результати формувального етапу експерименту. Виявлено рівні сформованості іншомовної професійної компетентності, з'ясовано

динаміку формування компонентів іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії за встановленими рівнями відповідно до мотиваційно-ціннісного, гностично-пізнавального та комунікативно-професійного критеріїв. Подано результати педагогічного експерименту щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії; розроблено й упроваджено в освітній процес підготовки майбутніх фахівців агроінженерії навчально-методичне забезпечення.

Повнота викладу матеріалу дисертації у наукових публікаціях. Основні наукові результати дослідження висвітлено в 15 публікаціях, з них: 10 одноосібних, 5 – у співавторстві. До цих публікацій належать: 6 статей у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 публікація в іноземних наукових періодичних виданнях; 7 опублікованих праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 1 методичні рекомендації для проведення занять з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та заочної форм навчання (англійська мова).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Високо оцінюючи рецензовану дисертацію привертаємо увагу до окремих аспектів, що потребують уточнення, пояснення, корекції, а саме:

1. Вважаємо, що робота значно б виграла, якби Поліщук А.В. висвітлила зарубіжний досвід формування іншомовної професійної компетентності фахівців агроінженерії та особливості інтеграції професійної (технічного спрямування) та іншомовної підготовки у підготовці фахівців технічних спеціальностей у зарубіжних закладах загалом.

2. Уважаємо, що подані в моделі формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти загальнодидактичні й специфічні принципи бажано було б розкрити більш детально, указавши, як саме реалізація кожного з них сприяє формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії.

3. Вважаємо, що робота значно виграла б, якби дослідниця запропонувала методичні рекомендації щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти за результатами власного дослідження.

4. Великі за обсягом таблиці та рисунки доцільно розміщувати у додатках, а не у тексті дисертації здійснювати їх аналіз.

Утім, висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують науково-теоретичну і практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Рецензована робота є завершеною, самостійною науковою працею, що містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне і практичне значення, що свідчить про оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності та особистий внесок здобувача у вирішення проблеми формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти.

Дисертаційне дослідження Поліщук Анастасії Василівни на тему «Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка повністю відповідає вимогам пп.6, 7, 8, 9 «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 та рекомендується до подання для розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді й присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

Ірина АНДРОЩУК

Підпис засвідчую

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного університету,
доктор технічних наук, професор

Олег СИНЮК